

Joan PONS ALZINA – Eva SERRA PUIG (†)
Societat Catalana d'Estudis Històrics

UN HUMIL AFER DE DELMES
AL CASTELL DE PAPIOL

Lectura analítica del document

Som davant d'un breu procés contra el llogater Antic Salavert, fadrí de Rubí, denunciat per haver tret les garbes del seu camp «de nit y ora captada», sense haver pagat el delme al senyor del Papiol.

El 17 de març de 1580 Salavert havia estat denunciat al procurador fiscal de la cort del Castell del Papiol. En el procés no hi consta el nom del denunciador, aquest o aquests queden en l'anonimat. A la cort del Castell de Papiol hi actuaren com a juristes assessors [Francesc] Xammar i [Joan] Puigvert.¹

La base legal de la denúncia era la crida del 28 de juny de 1579 feta per Antic Barba, batlle de Joan de Guimerà, senyor de Papiol, en nom del seu senyor. La crida contenia cinc ordres o ordinacions:

- no es podia vendre gra sense el permís del senyor sota pena de 25 lliures;
- el bestiar no podia accedir als prats sota pena de 5 lliures de dia i 15 lliures de nit;
- estava prohibit agafar la fruita del prat del castell sota les mateixes penes assenyalades anteriorment;
- era prohibida l'entrada del bestiar en terres del castell i també el seu pas pel camí de les vinyes del castell sense morral sota pena de 3 lliures;
- finalment hi havia la prohibició de treure les garbes del castell i del seu terme sense llicència del batlle o del senyor sota pena de 25 lliures.

La cinquena ordre no explicitava el dret del delme, però era aquesta darrera ordre de la crida la que fonamentava la denúncia i feia encetar el procés, ja que obviar-la significava no haver volgut pagar els drets del senyor.

En el procés hom interrogava tres testimonis. El primer, interrogat el 17 de març de 1580, fou Jaume Casanoves, pagès del Papiol i possessor o arrendador de la peça de terra arrendada o llogada des de feia un any a Jaume Salavert. Jaume Casanoves admetia que la seva hisenda pagava delme al senyor del Papiol segons una cota de 10/1; que n'havia estat informat pel batlle sota

1. En el document no hi consta el nom de pila dels juristes. Hi proposem dos noms en funció dels juristes en actiu documentats aquests anys.

pena de 25 lliures, al qual ell havia advertit que vigilaria la seva hisenda de dia, però no pas de nit, i havia avisat al fadrí Salavert, qui se n'havia donat per assabentat: «Salavert me dix que no les ne trauria». Casanoves, però, confirmava també que Salavert s'havia endut les seves garbes de nit: «Tinch jo per cert que lo dit Antich Salavert se les n'a portades», ja que en interpel·lar-lo li contestà: «que los monjos de Sant Culgat le y havían dit que u fes».

El 13 de maig declarava Vicença Casanoves, vídua de Galceran Casanoves i mare de Jaume Casanoves, el qual havia heretat la peça de terra del seu pare. La peça de terra, feia un any llogada a Salavert, mai no havia pagat delme, perquè fins aleshores no havia estat conreada. Les altres peces de la hisenda pagaven delme al senyor del Papiol. Vicença confirmava la desaparició de les garbes de nit: «Y és veritat que ditas garbas se les ne portaren de nit y açò sé jo perquè lo die abans al vespre les y viu y al sendemà de matí no n'i havia cap y tinch per cert que se les n'a aportades dit Antich Salavert per no pagar dit delme».

El mateix dia també declarava Miquel Pagès, pagès del Papiol; confirmant el lloguer de la peça a Antic Salavert per part de Jaume Casanoves. Aquest darrer, deia Pagès, cada any pagava el delme al senyor del Papiol. Salavert se n'havia endut «les guarbes de nit sens pagar lo delme». I el batlle en fou avisat, segons li havia explicat el mateix batlle.

Finalment el 14 de maig de 1580, l'endemà dels darrers interrogatoris, el fadrí Antic Salavert de Rubí era executat en 25 lliures.

Els delmes als segles moderns català

El delme solia ser la part del lleó de les rendes senyorials. Això explicaria molts contenciosos, entre ells la forma del delmar, si en gra o en garba. Qüestió que fou un dels conflictes més controvertits dels segles moderns a Catalunya. En aquest cas clarament es pagava delme en garba i la forma de delmar no es discuteix; en canvi l'afer està relacionat amb el producte delmari d'una peça fins aleshores erma. El delme en garba s'havia de pagar *in situ* en ple camp abans d'anar a l'era o de la comercialització de la collita. Segons la crida, al Papiol la comercialització també requeria llicència senyorial. De fet, llicència de comercialització i pagament del delme no deixaven de ser dues disposicions complementàries. Salavert, en fer desaparèixer les garbes, hauria incomplert les dues disposicions senyorials.

La concessió del papa Pius V a Felip II de la gràcia de l'*excusado* (1567) posà en evidència que el delme a Catalunya també tenia caràcter profà. Aquest fet afavorí la interpretació fins i tot d'heterodòxia religiosa dels catalans, ja que el tema es va desenvolupar en plena expansió del protestantisme europeu i, per tant, en ple qüestionament de les rendes eclesiàstiques per part del poder públic. Així podem recordar que entorn de 1568 la Inquisició criminalitzava les rendes de la noblesa en nom dels drets de l'església al delme, i la noblesa feia ús del seu paper en la conquesta cristiana del territori com argument per

defensar els seus drets sobre el delme.² Potser això explicaria l'argumentació del llogater Antic Salavert d'haver tret les garbes de nit perquè els monjos de Sant Cugat li ho van aconsellar. Però aquí potser caldria tenir present així mateix no sols unes possibles tensions per la condició profana del delme sinó potser també el possible caràcter fronterer de les terres del senyor del Papiol amb les del monestir de Sant Cugat.³ En qualsevol cas, tant la incertesa de la naturalesa del delme com una disputa de límits de jurisdicció podien arribar a ser una esclatxa per on podia esmunyir-se una lluita local contra l'obligació delmària de les garbes d'un llogater fadrí, foraster del territori papiolenc. El seu fadrinatge fa pensar en la complementarietat entre petites parcel·les i grans explotacions⁴ i en una figura ja registrada per la historiografia de gent jove iniciant el seu projecte vital per la via del lloguer de petites peces de terra, o d'un personal conco sense família pròpia cobrint les seves necessitats.⁵

Abans del segle XV i al segle XV mateix, tot i que sovint la lluita pagesa, intencionadament o no, no va distingir entre els drets sobre les persones (mals

2. Joan REGLÀ, *Felip II i Catalunya*. Barcelona, Aedos 1956, 170-198; Eufemià FORT I COGUL, *Catalunya i la Inquisició*, Barcelona, Aedos 1973, 236; Ricardo GARCÍA CÁRCCEL, «El conflicte de la Inquisició i la Generalitat de Catalunya en 1568», dins *Homenatge al doctor Sebastià García Martínez*, València, Generalitat de València, Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, 1988, vol. I, 263-273.

3. Sense poder anar més enllà, és sabut que el Cartulari de Sant Cugat del Vallès conserva un document del segle XII signat per Raimon Pere de Papiol: *Els castells catalans*, Barcelona, Rafael Dalmau editor, vol I, p. 454. L'article descarta El Papiol del Penedès. Tomàs Grau Garriga explica que «les possessions [del monestir] van créixer tant que obligà, a finals del segle XII, a repartir-les en quatre divisions destinades a millorar-ne l'administració: Vallès, Llobregat [comarca on es troba el castell del Papiol] Penedès i Palau [...] Així ho reflecteix una butlla del Papa Urbà II que confirmava les possessions»: Tomàs GRAU GARRIGA, *Del nostre Monestir. Tot Sant Cugat*, núm 1.071, segons referència de https://wikipedia.org/wiki/Monestir_de_Sant_Cugat.

4. CONGOST, Rosa; *Els propietaris i els altres*, Vic, Eumo editorial, 1990, 82.

5. Es tracta d'una fase del cicle vital en el procés d'emancipació dels joves que, pel que fa a les dones del XVIII, ha estudiat Montserrat CARBONELL en el seu *Sobreviure a Barcelona. Dones, pobresa i assistència al segle XVIII*, Vic, Eumo Editorial, 1997, 160 i 161. El tema, però, reclamaria un estudi sobre el fadrinatge masculí al món rural, com el realitzat per al País Valencià del final de l'edat mitjana a càrrec d' A. FURIÓ, A. J. MIRA i P. VICIANO, «L'entrada en la vida dels joves en el món rural a finals de l'edat mitjana», dins *Revista d'Història medieval*, núm. 5 (1994), 75-106, on a la pàgina 89 s'escriu: «La imatge, per tant, d'una comunitat local que s'autoregula gràcies a la complementarietat demogràfica entre famílies necessitades i excedentàries de fills —inversament a l'extensió de la terra posseïda— no resulta suficient per a donar compte de la gran difusió de mossos i servidors agrícoles en el món rural. La motivació caldria cercar-la més aviat en l'estructura social agrària, en la jerarquització interna del camperolat, i, de manera més concreta, en la posició econòmica i la grandària de les explotacions, ja que són sobretot les grans heretats les que s'abasteixen de força de treball auxiliar, amb independència de la pròpia disponibilitat familiar i, també, de l'oferta local». Pel seu cantó Montserrat Richou ha observat en el seu estudi sobre el Baix Maresme del segle XV, en moments de creixement demogràfic, l'emergència d'arrendaments o lloguers d'una freqüència temporal sovint d'entre tres i quatre anys, amb tipologies diverses, que transfereix un bé a canvi d'una renda fixa en metàl·lic o en espècie: *El Baix Maresme a l'època baix medieval*. Tesis doctoral, Universitat de Barcelona, 2007, 63-70.

usos) i els drets sobre la terra (derivats *grosso modo* encara que no sempre de l'emfiteusi), la conflictivitat social al camp havia estat presidida pel tema de la servitud o dependència personal dels pagesos a l'esguard del senyor. Després de la sentència de Guadalupe (1486), la conflictivitat derivà contra la jurisdicció i contra les rendes senyorials sobre la terra, entre les quals sovint la part del lleó eren els delmes.

La jurisdicció senyorial i la normativa sobre delmes són aspectes importants de la història social agrària de Catalunya. Ens limitarem als delmes. La legislació posterior a 1486 adoptà la forma de contenció contra nous moviments antisenyorials, entre aquests els del pagament de les deduccions de la collita. Els anys 1510, 1511, 1520, 1542, 1553 i 1599, un conjunt de pragmàtiques i capítols de cort revelen l'estira i aflixa d'aquesta qüestió entre els estaments baronials (eclesiàstic i militar) i el braç reial o municipal i popular, en la qual la jurisdicció i els delmes al costat d'altres deduccions de la collita jugaren un paper important.⁶ El 2 de setembre de 1510 una pragmàtica reial feta sota pressió baronial posava mesures per controlar l'obligatorietat pagesa a pagar els drets senyorials, tot i que deia respectar els casos arbitrats o de costum immemorial que poguessin escapar de la normativa general. Una pragmàtica de 1511 havia de fer aclariments sobre les excepcions. La pragmàtica reial de 1520 incorporava en el cos constitucional català una disposició del concili Laterà de 1515 que disposava complir amb el pagament dels delmes. L'església sempre exigí el pagament puntual del delme (concilis provincials de 1529, 1564, 1573).⁷ El 1542 una nova pragmàtica integrava el conjunt de les disposicions anteriors, tot confirmant que aquestes no eren sempre fidelment seguides per tots aquells que havien de pagar. Evidentment cada vegada prenia més cos l'obligatorietat del delme en garba i del delme universal (sobre terres noves i sobre nous conreus més enllà dels cereals). A les Corts de Montsó de 1552, un cop de força per part dels estaments baronials aconseguia, sense el necessari acord del braç reial o popular que requeria qualsevol projecte de llei, convertir la pragmàtica reial de 1542 i, de fet, el conjunt de les pragmàtiques reials, en acte de cort. Evidentment la manca d'acord del braç popular va impedir que la pragmàtica arribés a constitució, però ja era prou greu el pas de pragmàtica a acte de cort, perquè suposava un pas més en una aliança entre el rei i els braços baronials contra la dinàmica social del camp, aquella que procurava sostreure's de la jurisdicció senyorial i sostreure dels drets senyorials

6. Sobre la confrontació parlamentària entre els braços baronials i l'estament reial o popular, es pot consultar Eva SERRA, *Pagesos i senyors a la Catalunya del segle XVII. Baronia de Sentmenat, 1590-1729*, Barcelona, Crítica, 1988, 49-59; *Constitucions perdudes (1547-1552). Algunes reflexions*, dins «Josep Fontana. Història i projecte social. Reconeixement d'una trajectòria», Barcelona: Crítica, 2004, vol I, p. 407-423; Pere GÍFRE RIBAS, *Delmes, censos i lluísmes. El feudalisme tardà a la Catalunya vella (vegueria de Girona, s. XVI- XVII)*. Girona: Biblioteca d'Història Rural, 2011 (col·lecció Estudis, 14), sobretot p. 204-210.

7. PLANES ALBETS, Ramon «La comunitat pagesa: aplevament i diferenciació social (segles xvi-xviii)», dins *L'Avenc*, 115, maig 1988, p. 24-30.

com és ara el delme l'expansió dels conreus en terres noves i l'aparició de nous conreus, així suposava com defensar el pagament dels cereals contra les quotes en garba. En les successives corts generals posteriors a 1552 (legislació de 1553) l'actuació deslleial o fraudulenta dels braços baronials fou sempre protestada pel braç popular. Ara bé, per la manca de consens dels tres braços, és a dir pel rebuig del braç reial o popular a la disposició, aquesta no va passar de la condició d'acte de cort i va restar en el volum segon de les lleis de la terra⁸ sense poder passar al volum primer de Constitucions i capítols de cort.⁹ Cal dir també que la lectura dels processos familiars de corts de 1552, és a dir els de les lleis de 1553, demostren que, malgrat tot, els braços baronials tampoc no van reeixir com haurien volgut, per tal com els processos verifiquen que no es van aprovar unes lleis reaccionàries contra el delme en gra. Segons els braços baronials, el delme en gra facilitava el frau. Tampoc no aconseguiren la universalitat del delme. Sense aquesta universalitat per llei, els braços baronials observaven que l'expansió de terres amb nous conreus començava a escapar de la punició delmària. El braç reial rebutjà qualsevol normativa general que perjudicés costums o canvis favorables a la pagesia, preferint, en qualsevol cas, derivar aquests conflictes a la via judicial.¹⁰ Així, doncs, malgrat l'acte de cort assenyalada, van quedar descartats un seguit de projectes de llei molt reaccionaris i és segur que la derivació a la via judicial explica el creixement dels plets antisenyorials des de la segona meitat del segle XVI. A les corts de 1599 el braç popular es queixà rotundament pel fet que el 1585 havia exigit que la protesta del braç reial contra l'actuació dels braços baronials de 1552-1553 no hagués estat recollida en el quadern de corts ni en la compilació de 1588-1589. Cal entendre que l'estampació de la protesta podia millorar la fonamentació dels sectors populars en el camí cap a la via judicial (evocació a l'Audiència contra els senyors) i segurament l'estampació podia ser un entrebanc per als senyors. La protesta tingué acollida efectiva en el quadern de corts de 1599 però aquesta no era recollida en la compilació de 1704, tot i que els capítols baronials (sobre jurisdicció, lluïsmes i rendes senyorials) havien estat de nou protestats en les corts de 1701-1702,¹¹ i en el seu quadern hi figurava també estampada una protesta. El quadern de Corts de 1705-1706 estampava una explicació més completa que mai dels avatars seculars de la protesta parlamentària antisenyorial.

8. El volum de *Pragmàtiques y altres drets de Cathalunya*

9. El volum de *Constitucions y altres drets de Cathalunya*

10. Malgrat tot, la tendència potser favorable al delme en gra. Almenys Josep Capdeferro, pel que fa a Sant Pere de Besalú, remarca que el 1625 el monestir cobrava al terme d'Olot i àrees circumveïnes delmes en gra «poc temps enrere en garba»: Josep CAPDEFERRO, *Ciència i experiència. El jurista Fontanella (1575-1649) i les seves cartes*, Barcelona: Fundació Noguera, 2012, p. 80.

11. A les Corts inacabades de 1626-1632 hi ha capítols que intenten afavorir els interessos baronials, però aquests quedaren en un calaix, en no prosperar les Corts i amb elles cap legislació.

Els conflictes entorn del delme podien ser de moltes menes. Jordi Olivares, que va estudiar les lluites antisenyorials a Catalunya a través de les lletres citatòries d'inici de plet de la Reial Audiència, contempla en una gràfica els litigis per delmes a Catalunya entre 1591 i 1662. Segons la seva mostra, els litigis per delmes són en un 45,3% per fruits que abans no delmaven, en un 20,9 % contra la forma de delmar; en un 20,1% són de negativa de delmar i en un 13,7% contra la primícia parroquial.¹²

El valor de la microhistòria com a conclusió

L'Audiència era l'organisme més representatiu de la litigació antisenyorial, però cal tenir present que quedaven fora de l'Audiència molts conflictes locals que es dirimien a l'interior de la jurisdicció senyorial amb imperi de justícia,¹³ com seria el cas del domini del castell del Papiol.¹⁴ En el cas d'Antic Salavert, entre el seu arrendador, la pressió del batlle del Papiol i sota la justícia del castell, poques possibilitats tenia un simple llogater d'acudir a l'Audiència. També hem de concloure que devia ser freqüent escamotejar garbes per no pagar o pagar menys al senyor, així com devia ser més que freqüent l'exercici i execució de la justícia senyorial a través de les corts locals. En aquest cas, no es tracta pas de cap comunitat en lluita, com les que contempla Olivares, que evoquen els conflictes a l'Audiència, sinó que es tracta d'un mer llogater que procurava escamotejar el delme de la seva peça i que quedà atrapat per una denúncia en una multa de 25 lliures, una quantitat no menor. El 1580 la mitjana del preu del blat a Barcelona era de poc més de 40 sous la quartera;¹⁵ 25

12. Jordi OLIVARES, *Viles, pagesos i senyors a la Catalunya dels Austriacs*, Lleida: Pagès editors, 2000, p. 143 i p. 301-302.

13. És a dir, amb mer i mixt imperi (alta i baixa justícia civil i criminal). El mer imperi, entre d'altres coses, facultava el senyor per exercir la justícia criminal en els casos de furt a partir d'un determinat valor. Núria SALES ja ha posat atenció en l'oblit i en la importància de la justícia senyorial: «Un problema metodològic: l'oblit de les cúries baronials en estudis sobre justícia i delinqüència: França i Espanya, segles XVI-XVIII», *Afers. Fulls de recerca i pensament*, vol. 5, n. 10 (1990), 363-383.

14. El gener de 1395 Joan I vengué a Berenguer de Cortlles per carta de gràcia els dominis directe i alodial i la jurisdicció criminal, el mer i mixt imperis, i altres drets del Castell del Papiol per 6.000 lliures; aquest al cap de cinc mesos transferí tot aquests drets a Ramon del Papiol. El 1587 la plena jurisdicció civil i criminal del Papiol fou concedida per Felix II a Gispert de Guimerà i de Llupià, *Els castells catalans*, Barcelona: Rafael Dalmau editor, 1967, p. 454 i 456. Sobre els avatars del castell, *Els castells catalans*, vol. I, p. 452-457.

15. Gaspar FELIU, *Precios y salarios en la Cataluña moderna. Vol. I: los alimentos*, Madrid: Banco de España, 1991 (Servicio de Estudios de Historia Económica, 21), p. 37.

lliures podrien haver representat 12 quarteres i mitja¹⁶ o 60 jornals de paleta de 4 sous,¹⁷ és a dir el jornal de dos mesos d'un paleta.

La microhistòria d'un document és prou eloqüent per situar el pes de les represàlies senyorials.

Transcripció

Procedència del document: Biblioteca de Catalunya, Fons Moja, lligall Moja 232/19.

[2r] Die jovis xvii mensis marci anno MDLXXX in domibus infrascriptorum assessoris juxta territorium concesum, etc.

A notícia del procurador fiscal de la Cort del Castell del Papiol és pervin-gut que, esent emparades les guarbes de¹⁸ un camp de Jaume Casanoves, ab manament y crida que ningú gosàs traure les guarbes que no aguesen pagat lo delme al senyor del Papiol, no a dubtat Antich Salavert, qui tenia arrendat lo dit camp, traure les guarbes de dit camp de nit y ora captada. Y com les dites coses sien dignes de càstich y punitió, se fa la present denuntiatió, requerint sie rebuda informatió sobre la present denuntiatió y procehit en castiguar al dit Antich Salavert y altres en dit cas culpables.

[2v] Dicto die

Jacobus Casanoves, agricola parrochie et termini Castri del Papiol, testis qui juravit, etc.

Et interrogatus supra curia prebentis et dixit que jo tinch llogat un camp de la mia heretat, scituada en lo terme del Papiol, lo qual tinch llogada a Antich Salavert, que és un fadrí que està en la parròchia de Rubí, lo qual tan solament y ha cu[ll]it la cullita de l'any pasat. Y és veritat que del dit camp, y encara de més enllà la volta del terme de Canals, jo pach y e acostumat de pagar lo delme al senyor del Papiol. Y lo any pasat lo senyor don Joan féu crides que ningú gosàs traure les guarbes del terme sens pagar lo delme [3r] o sens licència del senyor y jo ohí la crida y també lo balle del Papiol me digué,

16. La quartera era una mesura de capacitat. Segons conversió en litres, 1 quartera de Barcelona eren 69,5 litres; 12 quarteres haurien representat 834 litres. Claudi ALSINA, Gaspar FELIU i Lluís MARQUET, *Pesos, mides i mesures dels Països Catalans*, Barcelona, Curial, 1990, p. 210. N'existeix una reedició de 1996. També Manuel RIU, «Pesos, mides i mesures a la Catalunya del segle XIII. Aportació al seu estudi», dins *Anuario de Estudios Medievales*, 26 (1996), 830 i 833.

17. Gaspar FELIU, *Precios y salarios en la Cataluña moderna. Vol. II: combustibles, productos manufacturados y salarios*, Madrid: Banco de España, 1991 (Servicio de Estudios de Historia Económica, 22), p. 89.

18. A continuació paraula dubtosa. Ens hem inclinat per *un*, tot i que la u inicial sembla una t.

a pena de xxv lls., que jo no tragués ni sufrís que-s traguesen les garbes de dit camp sens licència del senyor, y jo diguí al balle que de dia jo y esteria, però que de nit no, y après jo diguí al dit Salavert com lo senyor avie feta crida y me avia manat que no tragués las garbes del camp, y lo dit Salavert me dix que no les ne trauria, y lo sendemà les garbes no y foren y axí tinc jo per cert que lo dit Antich Salavert se les n'a portades, però jo no y he sabut res. Y és veritat que jo, de après e parlat ab lo dit Salavert y li he demanat per què se'n avia aportades les garbes de dit camp sens licència del senyor, y ell me ha dit que los monjos de Sant Culgat ley havían dit que u fes. Y açò és lo que jo sé [3v] per lo jurament que tinch fet.

Y segons dix enterrogat és veritat que lo delma del dit camp y dells més enllà pac jo com se paga lo delme en lo terme del Papiol, ço és, de deu una y de deu altra.

Fuit sibi lectum et perseveravit.

17 marcii 1580 meritis inquisitionis actentis providetur quod Anthicus Salavert capiatur et ponatur in carceribus et fortifissetur inquisitio.

Xemar, assessor.

Die veneris xiii mensis maii anno predicto in domibus magnifici Joannis Puigvert Barcinone ubi est concessum territorium.

Vicensa Casanoves, vidua relicta Gualsarandi Casanoves, quondam agricole ville del Papiol, testis scitati et que juravit.

[4r] Et interrogata super curia prebentis et dixit, senyor, jo sé molt bé la pesa de terra que Antich Salavert té llogada de mon fill Jaume Casanoves perquè era de mon marit com vivia y ara és de dit mon fill y de aqueixa peça de terra may se'n ha pagat delme perquè ara s-és comensada a conrear. Bé és veritat que de les altres peças de terra que tenim junct a la dita peça de terra que té llogada dit Antich Salavert, pagam delme al senyor del Papiol com a terres del dit terme del Papiol, y axí com acostumen a pagar los pagesos de dit terme del Papiol, y és veritat que ditas garbas se les ne portaren de nit y açò sé jo perquè lo die abans al vespre les y viu y al sendemà de matí no n'i havia cap y tinc per cert que se les n'a aportades dit Antich Salavert per no pagar dit delme, y axí e oït dir públicament en lo terme del Papiol.

Fuit sibi lectum et perseveravit.

[4v] Dicto die

Miquel Pagès, agricola, habitator in termino del Papiol testis scitatus et qui juravit, etc.

Et interrogatus super curia prebentis et dixit, senyor, jo sé molt bé la peça de terra que Antich Salevert té llogada a Jaume Casanoves y dita peça de terra és dins lo terme del Papiol y açò sé jo per haver-o entès a dir axí públicament y també perquè dit Jaume Casanoves me ha pagat cada any lo delme de les peças de terra que estan junct y més amunt de aqueixa vers Sanct Culgat com a terres del Papiol y conforme los del Papiol acostumen a pagar y dit

Antich Salavert se'n a portat de aquest any les guarbes de nit sens pagar lo delme y açò sé jo perquè al sendemà de matí vingueren avisar lo balle y lo balle m'o digué y és fama pública que dit Salavert se'n a portades dites guarbes per no pagar lo delme y també sé que lo balle féu crida l'any passat y a pena de xxv ll. que ningú guosàs traure les guarbes del terme sens licència de senyor. Y jo oy quant [5r] dita crida se publicà.

Fuit sibi lectum et perseveravit.¹⁹

Die xxviii mensis junii anno MDLXXVIII

Ara hoiats, que us fem a saber a totom generalment que no sia ningú [5v] que guosen vendre ninguna manera de gra sense que no-n donen rahó al senyor y asò en pena de xxv ll. fonch feta per manament del balle lo senyer Antich Barba, balle del castell y terme del Papiol.

Y més, vos notificam y fem a saber que no sia ningú que gos entrar al prat ni posar ninguna manera de bestiar, en pena de v ll. de dia y xv ll. de nits y que no sia ningú que gos ni promesque colir ninguna manera de fruyta en lo dit prat del castell, sots la mateixa pena y més vos notificam y fem a saber que no sia ningú qui guos metre bestiar en les terras de dit castell ni pasar per lo camí de les vinyes sense que no vagen arronsalats enmorralats en pena de tres lliuras.

Y més, vos notificam y fem a saber en pena de xxv ll. que no sia ningú qui gos ni promesca traure garbes del castell y terme del Papiol sens [6r] licència del senyor don Joan de Guimerà y de Papiol o de son balle, y quart s-i qui guardar s-i ha qui amor ni gràtia no aurà.

Jhesus Maria

14 maii 1580, visa presenti inquisitione et illius meritis attentis et alias, providet quod fiat executio in persona et bonis Antici Salavert pro penis 25 ll. per eum incursis et pro decima per eum debita ex fructibus per eum collectis in agro Jacobi Casanoves, sito in termino del Papiol. Et quia constat dictum Salavert residere extra terminum del Papiol, scilicet in termino de Rubino, et fructus sunt specialiter obligati pro decima, providet quod fructus dicti agri describantur et ponantur pro nunc et donec alias sit provisum in posse honorabilis bajuli del Papiol una cum expensis, et pro his fiant provisiones oportune.

Puigvert, assessor.

19. A continuació es troba ratllat: *Die xxviii mensis junii anno DLXXVIII. Ara hoiats, vos notificam y us fem a saber en pena de xxx lliuras que no sia ningú que gos ni promesca traure garbes del castell y terme del Papiol sens licència del senyor don Joan de Guimerà y de Papiol ho de son balle y quart s-i qui guardar-s-i ha que amor ni gràtia non baurà.*